

Obsah

Úvod	9
1 Synergia reality a synergetika ako teória	13
1.1 Expozícia problému	13
1.2 Synergické aspekty reality	14
1.3 Synergetika ako teória, jej formovanie, princípy, sústava kategórií a heuristické možnosti	25
1.3.1 Formovanie synergetickej teórie	25
1.3.2 Súčasný stav, princípy a heuristické možnosti synergetickej teórie	31
1.4 Synergia spoločensko-prírodného teritoriálneho systému	36
1.5 Vybrané synergické vlastnosti štvordimenzionálneho priestoročasu	40
1.5.1 Synergické aspekty priestoru a priestoročasu	40
1.5.2 Anticipovanie konceptuálneho priestoru a prenos konceptuálneho priestoru do reality	56
1.5.3 Čas ako prírodný zdroj a využitie jeho funkcií pri zrýchľovaní vývoja	61
2 Kreácia a evolúcia v samoregulačnom mechanizme veľkých otvorených systémov	72
2.1 Synergický mechanizmus evolúcie	72
2.2 Samopohyb, samorozvoj a samotvorivosť ako nové potenciálne zdroje v službách človeka	90
2.3 Človek ako výtvor evolúcie a tvorca scenára budúcnosti	99
3 Energia, človek, spoločnosť	114
3.1 Proces koncentrácie, akumulácie a transformácie energie	114
3.2 Stratégia prístupu k energetickým zdrojom prírody a perspektíva využívania nových zdrojov pre potreby ľudskej civilizácie	120
3.2.1 Energia získavaná štiepením atómových jadier	125
3.2.2 Cyklus prípravy a využitia jadrového paliva v štiepnych reaktoroch	127
3.2.3 Možnosti získavania energie syntézou atómových jadier	130

3.2.4	Jadrová energetika v socialistických štátoch	132
3.3	Geotermálna energia	134
3.4	Nové prístupy k využívaniu solárnej energie	138
3.4.1	Helioelektrárne	139
3.4.1.1	Slné kolektory	139
3.4.1.2	Fotovoltaická konverzia	140
3.4.2	Biosubstrát ako zdroj energie	144
3.4.3	Malé vodné elektrárne	146
3.4.4	Energia vetra	149
3.5	Energetické úspory. Koncentrácia, disperzia a nová kombinácia ekonomických a spoločenských aktivít	151
4	Informácia, priestorová organizácia a spoločnosť	157
4.1	Miesto informácie vo vyvíjajúcej sa celostnosti	157
4.2	Informačné jazyky a kódy	158
4.3	Prelom v informačných technológiách a jeho dôsledky na štruktúrne zmeny v ekonomike	160
4.4	Miesto informačných technológií v spoločenskej činnosti. Realita a utópia „zlatého informačného veku“	163
4.4.1	Tvorba informačných systémov	163
4.4.2	Informačný systém v modeli elektronického domu a v modeli automatizovanej pracovne	164
4.4.3	Informačné technológie a politicko-ekonomická realita	166
4.5	Informácia ako činiteľ organizácie územia a miesto informácie v súčasnej lokalizačnej teórii	169
4.6	Informácia a vznik kvalitatívne nových štruktúr v súčasnom spoločenskom systéme	180
5	Svetové megatrendy, československé trendy a územie, v ktorom žijeme. Štruktúrne zmeny v ekonomike	182
5.1	Informačná etapa vedecko-technickej revolúcie	182
5.2	Elektronika	187
5.3	Komplexný genetický a molekulárny program	189
5.4	Nové zdroje surovín. Využitie zdrojov svetového oceána	192
5.5	Vstup človeka do kozmu	194
5.6	Nové vzťahy medzi veľkými a malými závodmi	198
5.7	Zdravie ako ekonomická hodnota najvyššej kategórie	205
5.8	Tendencie v deľbe práce a v integrácii	207
5.9	Územné ťažiskové presuny	213
5.10	Úsilie o zachovanie ľudskej civilizácie	223
6	Sociálna sféra, kultúra a etika ako činitele ekonomického rastu a rozvoja	228
6.1	Vplyv nevýrobného sektora na efektívnosť ekonomiky	228
6.1.1	Permanentnosť zmien v priestore	231
6.1.2	Kultúra ako činiteľ ekonomického rastu	233
6.1.3	Kategória prospešnosti výrobkov a komplexný prístup k spotrebiteľovi	235

6.1.4	Zavádzanie inovácie do výroby a nové formy podnikania	237
6.1.5	Správna a včasná informovanosť — základ produktivity práce	239
6.1.6	Stratégia opakujúcej sa neopakovateľnosti, operativnosť a jednoduchá organizácia — predpoklady úspechu výroby	241
6.2	Etika ako samoregulačný činiteľ	244
6.2.1	Objektívna realita a tvorba etických noriem	244
6.2.2	Etická hodnota ľudských činov	248
6.2.3	Možnosti etiky v regulácii hodnôt, cieľov, predmetných cieľov a noriem	251
6.3	Možnosti plnšieho využívania samoregulatívneho mechanizmu v riadení vedy	252
6.4	Samoregulácia a riadenie vysokoškolského vzdelávacieho procesu	258
6.4.1	Vývoj informačnej sféry a vysokoškolské vzdelávanie	258
6.4.2	Tvorivé hľadanie a vysokoškolské vzdelávanie	263
6.4.3	Postgraduálne a doplnkové štúdium	265
6.4.4	Ideový kontext odbornej literatúry s národnou a svetovou kultúrou a civilizáciou	267
6.4.5	Osobnosť vysokoškolského prednášateľa	268
7	Miesto, región, Zem — kategórie priestoročasu	271
7.1	Genius loci	271
7.1.1	Geneticko-historický prístup	272
7.1.2	Štúdium miesta z hľadiska informačnej teórie	274
7.1.3	Posudzovanie miesta z hľadiska významu	276
7.1.4	Kooperácia systémov rôznych úrovní a jednota štruktúry lokality	279
7.1.5	Stavebno-technická činnosť a tvorba miesta	280
7.2	Integrácia miest v spoločensko-územných celkoch	284
7.2.1	Vzťah človeka, prírody a ľudských artefaktov pri formovaní synergií	284
7.2.2	Územná syntéza ekonomiky, kultúry a politiky	291
7.2.3	Ekonomický mechanizmus a dynamika svetovej územnej štruktúry	294
7.2.3.1	Politicko-ekonomické členenie súčasného sveta a jeho dôsledky na územnú deľbu práce	294
7.2.3.2	Dôsledky procesu koncentrácie a disperzie výroby a informácie na územnú organizáciu súčasného sveta	300
7.3	Genius terrarum	310
7.4	Synergia riadenia a riadiacich organizačných štruktúr	311
7.4.1	Sociálne riadenie	311
7.4.2	Synergický model riadenia	314
	Literatúra	326
	Register	335